

administrativne, pravne i logističke ustanove, uključujući sve odjele vlasti odgovorne za hranu i piće koji su trebali biti toliko važni u slučaju kralja "poznatog po svom darežljivom gostoprimitstvu" (161). Sedmo poglavlje tiče se vladavine kralja Ivana i kako je "loše, u očima kraljevih podanika, počelo prevladavati" (189), iako započinje s korisnim nacrtima vladavina Henrika I., Henrika II. i Rikarda I. Osmo poglavlje pobliže razmatra Ivanovu vladavinu u odnosu prema suvremenim shvaćanjima kako kralj treba vladati i odakle te ideje dolaze, poput vi-teških, pravnih i vjerskih izvora. Carpenter se pokušava oprijeti shvaćanju Ivanove vladavine kao "opresivne i tiranske" (276) u poglavlju 9. Pri tome je važan moment to da on pokušava dokazati kako vrlo često raspravljani susret baruna u Bury St Edmundsu, koji opisuje jedino Rikard od Wendovera, nije održan 20 studenog 1214., nego je vjerojatnije da je održan oko 19 listopada 1214. godine. Poglavlje 10 objašnjava stavove koje su baruni imali o Ivanu, te kako su se i zašto oni razvili u pravcu u kojem jesu, dok je poglavlje 11 posvećeno rekonstrukciji onog što se dogodilo na Runnymedu. U poglavlju 12 Carpenter prolazi kroz teškoće s kojima se provođenje sadržaja povelje i krizu koja je uslijedila, a poglavlje 13 pokriva razdoblje od Ivanove smrti u listopadu 1216. do stvaranja Magne carte iz 1225. godine. U posljednjem poglavlju, Carpenter razmatra implikacije koje je Magna Carta imala za englesku politiku i društvo 13. st., primjećujući kako je njezin utjecaj u to doba "zaista bio velik. Slobodno se može reći kako postoji 'prije' i 'poslije' nje u engleskoj povijesti" (449).

Osamstota obljetnica Magne carte u Ujedinjenom kraljevstvu je imala veliki utjecaj. Organizirani su znanstveni skupovi, održavana predavanja, postavljane izložbe, među kojima ona u British Library nije bila najmanje važna, i brojne knjige su izdane kako bi se vremenski poklopile s obljetnicom i proslavama. Među posljednjima, svezak Davida Carpentera je bez sumnje najznačajnije postignuće.

Christopher Nicholson

Regesten Kaiser Sigismunds (1410-1437), sv. 1, Die Urkunden und Briefe aus den Archiven und Bibliotheken Mährens und Tschechisch-Schleisens, prema rukopisu Wilhelma Altmanna priredio Petr Elbel, Böhlau Verlag, Wien – Köln – Weimar 2012., 304 str.

U češkim zemljama razdoblje između 1410. i 1437. je nerazrješivo povezano s husitskom revolucijom, husitskim ratovima i posljednjim vladarom iz dinastije Luksemburg, Žigmundom. To je jedan od razloga zašto su dokumenti Žigmundove carske kancelarije jedan od ključnih izvora za razumijevanje tog vremena. Do sada je najveća zbirka regesta za Žigmundovu vlast bio rad *Regesta Imperii XI. Die Urkunden Kaiser Sigismund (1410-1437)*, koji je u dva sveska sastavio i objavio njemački povjesničar i muzikolog Wilhelm Altmann između 1896. i 1900. godine. Altmannova regesta kroz stotinu godina nisu ništa izgubila na važnosti za proučavanje Žigmundove vladavine, ali je istovremeno jasno da pojedini dijelovi traže reviziju i ispravke. Češki povjesničar Petr Elbel, docent na Masarykovom sveučilištu u Brnu (pročelnik Odjela projekta Regesta Imperii u Brno) i viši znanstveni suradnik radne skupine Regesta Imperii pri Austrijskoj akademiji znanosti, uspješno se prihvatio tog izuzetno teškog zadatka. U posljednjoj verziji Žigmondovih regesta on je nanovo posložio, sastavio i učinio dostupnim dokumente koji se čuvaju u moravskim i češko-šleskim arhivima. To je zbirka organizirana po teritorijalnom principu čuvanja izvornika dokumenata, ali po svom sadržaju oni pokrivaju šire područje. Tako se dio njih bavi problemima povezanim s Ugarsko-Hrvatskim kraljevstvom, a neki od njih se čak i izravno tiču hrvatskih gradova (poput Zagreba i Senja) ili plemićkih i velikaških obitelji (Frankapani, Celjski, i sl.). U usporedbi s Altmannovim većim djelom, objavljenim u dva sveska s više od 1.000 stranica ukupno, ovaj rad može se činiti

kao manja zbirka, ali je odlikuje visoka razina priređivačkog rada, kojoj je autor posvetio punih osam godina.

Izdanje je objavila prestižna njemačka izdavačka kuća Böhlau Verlag, te su stoga sve bilješke i stručni komentaru na njemačkom. Svezak sadrži uvodnu studiju, popis regesta i sama regesta, bibliografiju i kazalo osobnih i zemljopisnih imena. U uvodnoj studiji autor predstavlja temeljne kriterije koji su ga vodili prilikom selekcije isprava, stanje njihove očuvanosti, principe sastavljanja i organizacije regesta. Potom ukratko ocjenjuje važnost uključenih regesta za daljnja povijesna istraživanja. Za samo proučavanja pojedinih regesta čitaocima se daju ne samo temeljne informacije o ispravama (datum, sadržaj) nego i njihov detaljan opis i tradicija, uključivo kasnije kopije i potvrđnice. Pojedina regesta opremljena su i uputnicama na starija izdanja i na češku i njemačku literaturu, što vrlo pojednostavljuje i olakšava istraživački rad s povijesnim izvorima. Regesta također sadrže brojne bilješke u kojima autor pokušava ocrtati kontekst izdavanja i sadržaja samih isprava. Pri izvršavanju tog zadatka Petru Elbelu su znatno pomogla njegova dugogodišnja proučavanja Žigmundovih dokumenata i pisama i stoga se ovdje u brojnim slučajevima susrećemo ne samo s izuzetno senzitivnim opisima sadržaja isprava, nego i s vrlo učenim raspravljanjem u razini zasebnih studija. Usprkos tome što su mnogi od dokumenata često dobro poznati već od ranije, izdanje uz njih nudi mnogo novih informacija i potiče nova promišljanja i interpretacije Žigmundovog djelovanja.

Kao što sam naslov implicira, *Regesten Kaiser Sigismunds* je samo prvi svezak niza nano-objavljenih i kritički preispitanih isprava izdanih od kralja Žigmunda te će drugi svezak, u najmanju ruku iste kvalitete kao ovaj prvi, biti, nadajmo se, uskoro također ugledati svjetlo dana.

Silvie Vančurová

Diplome privind istoria comitatului Timiș și orașului Timișoara. Oklevelek Temesvármegyé és Temesvár város történetéhez, 1430-1470 [Isprave za povijest Temišvara i tamiške županije, 1430.-1470.], sv. 2, prema rukopisu Frigyesa Pestyja priredili Livia Magina i Adrian Magina, Editura Mega, Cluj-Napoca 2014., 478 str.

Tivadar Ortway 1896. je posthumno objavio djelo Frigyesa Pestya naslovljeno *Oklevelek Temesvármegyé és Temesvár város történetéhez, 1183-1430*, a drugi je dio ostao u rukopisu koji se čuva u knjižnici Mađarske akademije znanosti. Livia Magina i Adrian Magina, rumunjski povjesničari iz Muzeja Banatskog visočja u Ričici (*Muzeul Banatului Montan Reșița*), priredili su rukopis Frigyesa Pestyja, dopunjujući ga mnogim ispravama koje su u međuvremenu pronašli, ili onima koje je autor bio propustio uključiti u svoju zbirku.

Djelo se strukturalno dijeli na uvod na engleskom jeziku (7-12) i predgovor na rumunjskom (13-17) i mađarskom jeziku (19-23) te glavnog dijela kojeg sačinjavaju isprave (27-434). Znanstveni apart čine popis kratica te detaljni indeksi osoba i mjesta.

Uvodnu je studiju napisao Martyn Rady, a u njoj objašnjava životni put Frigyesa Pestyja, njegov odabir prostora za istraživanje, teritorijalno-administrativnu podjelu Tamiške županije i Banata, te popis tema za koje je djelo izrazito plodno za istraživanje. Naime, i sam je Pesty porijeklom bio iz jugoistočnog dijela Ugarske, bio je povjesničar i političar, koji je u mladosti bio sudionik Mađarske revolucije 1848./49., te posljedično došao do Engleske u egzilu. Po povratku, kada je došao u financijski mirnije stanje, imao je vremena za istraživanje te je počeo priređivati isprave, kojima je želio, kako autor naglašavao, pokazati različite sustave razvitka tog dijela Kraljevstva. Isto je tako Pesty napisao trosveščano djelo o severinskim banovima, u kojemu je priredio i dio dokumenata koji se odnose i na njegov svezak o temiškoj županiji i gradu. Zanimljivo je za istaknuti da je kralj bio najveći veleposjednik na tome području, s ti-